

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ АГРАРНИХ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ**

**ФОРМУВАННЯ СТАЛОГО
ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ:
ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ**

**Матеріали II Міжнародної
науково-практичної конференції**

11-12 листопада 2021 року

Київ 2021

Скрипник Л.Р.
PhD (економіка)

Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ, Україна

Бондаренко А.К.

Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ, Україна

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНОЇ СИСТЕМИ В СФЕРІ ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ

Тому при розгляді еколого-економічної системи, яка є предметом багатьох досліджень, потрібно її характеризувати як одну позицію, яка впливає з іншої. Так, вітчизняний вчений І. М. Грабинський зазначає, що «...якими б не були підходи до характеристики економічних систем та функцій, усі б вони залишалися мертвою теорією без економічної системи. Жодне із видів матеріальних благ не може бути створене інакше як із сировини, вилученої із навколишнього природного середовища. Якщо ширше поглянути на цю проблему, то можна сказати, що економічна система виникла, розвивається та функціонує в екологічній системі». Автор справедливо зазначає, що взаємозалежність цих понять як однієї системи та їх спільний аналіз є запорукою ефективного функціонування національної економіки [2].

У сучасній науково-технічній літературі немає конкретного визначеного поняття еколого-економічної системи. Але, дослідивши наукові праці вчених-економістів, можна зробити висновок, що еколого-економічна система – це сукупність взаємопов'язаних елементів екологічного характеру, зокрема різноманітні види природних ресурсів, які є базовими для створення та існування вже взаємозалежних елементів економічного характеру, зокрема господарські, виробничі об'єкти, що функціонують як єдине ціле.

Функціонування еколого-економічної системи є результатом постійного обміну матеріальних благ, енергії та інформації, що відбувається у процесі виробничих відносин всіх продуктивних сил.

Щоб визначити основні принципи формування та господарювання еколого-економічної системи, потрібно чітко визначити умови, які привели до її виникнення.

Мінімальна шкода для об'єктів навколишнього природного середовища має забезпечуватися таким поняттям, як гранично допустимий рівень шкідливих речовин та їх концентрацій, які є результатом безпосередньої господарської діяльності та які не впливали б на закономірний хід розвитку та функціонування природних біогеоценозів. Також у цьому контексті доцільно розглядати таке поняття, як гранично

допустиме екологічне навантаження на ті чи інші елементи екосистеми, яке виражається у певних нормованих кількостях відходів підприємства та визначають основні завдання раціонального природокористування [4].

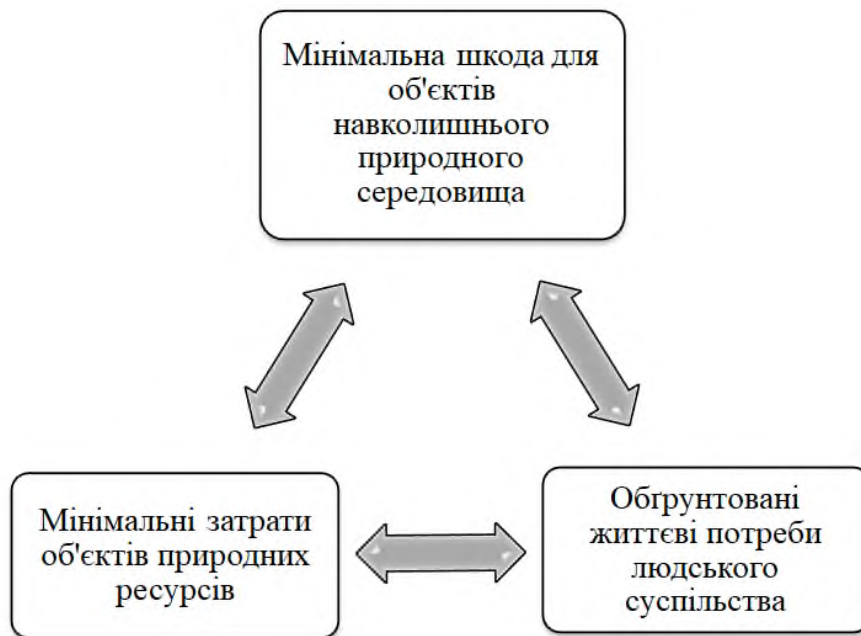

Рис. 1. Умови формування еколого-економічної системи [5]

Звісно, для досягнення максимального економічного ефекту господарської діяльності та отримання готової продукції потрібно використовувати якомога менше природних ресурсів. Це надзвичайно важливо, оскільки більшість природних ресурсів, а до таких належать земельні, є невідновлювальними, а якщо й відновлюються, то дуже повільно і впродовж тривалого часу.

За ситуації вичерпності природних ресурсів та дедалі більшої інтенсивності їх використання життєві потреби людства мають бути обґрунтованими, оскільки може статися так, що якогось дня зможе дихати без респіратора та вільно пересуватися.

Еколого-економічне господарювання передусім передбачає контроль суспільства за його розвитком та рівнем споживання природних ресурсів. Екологічне навантаження на екосистеми внаслідок антропогенної діяльності не повинно перевищувати рівень нормованого гранично допустимого науково-обґрунтованого рівня в умовах динамічної природної рівноваги.

Отже, основним принципом еколого-економічного господарювання є раціональне природокористування, визначене збалансованою взаємодією суспільно-економічних відносин з усіма природними біогеоценозами.

Цей принцип характеризується співвідношенням затрат на виробництво продукції до величини втрат (збитків) у результаті забруднення навколишнього природного середовища.

Еколого-економічне функціонування в певній сфері господарювання, яка безпосередньо впливає на природне середовище, включає певні послідовні етапи, результатом яких має бути виготовлення продукції чи надання послуг, а також визначення економічної ефективності, продуктивності, отримання прибутку, підрахунок затрат та екологічних збитків.

Так основні положення Закону України «Про оцінку впливу на довкілля» [1] регламентують правові та організаційні засади оцінки впливу на довкілля, спрямованої на запобігання шкоді довкіллю, забезпечення екологічної безпеки, охорони довкілля, раціонального використання і відтворення природних ресурсів, у процесі прийняття рішень про провадження господарської діяльності, яка може мати значний вплив на довкілля, з урахуванням державних, громадських та приватних інтересів. Тобто, для досягнення максимального позитивного впливу на довкілля потрібно ще на початковому етапі виробничих відносин розробити безпосередній алгоритм еколого-економічних методів управління управлінням раціональним природокористуванням.

Під час здійснення господарської діяльності доцільно проводити еколого-економічну оцінку планової діяльності, яка визначається положеннями ст. 3 Закону України «Про оцінку впливу на довкілля» [1]. Відповідно до цієї статті розрізняють першу та другу категорію видів планової діяльності та об'єктів, які можуть мати значний вплив на довкілля та підлягають оцінці впливу на довкілля. У ході виконання основних завдань дисертаційного дослідження щодо землекористування авіаційного транспорту актуальними будуть відомості як першої категорії видів планової діяльності, яка включає будівництво аеропортів і аеродромів з основною злітно-посадковою смугою завдовжки 2100 метрів і більше, так і другої категорії, яка включає інші види діяльності щодо постійно діючих трас і треків для перегонів, тестових полігонів для моторизованих транспортних засобів, а також майданчиків для тестування (випробування) двигунів, турбін або реакторів площею 0,5 га і більше.

Здійснення еколого-економічної оцінки обмежень землекористування авіаційного транспорту є першочерговим завданням для сучасної України, яка прагне зміцнення міжнародних економічних відносин та розширення меж повітряного простору в рамках розвитку співпраці з ЄС.

На сьогодні немає чітко впорядкованих, доступних для використання методичних рекомендацій щодо еколого-економічної оцінки земель в контексті обмежень землекористування. Тому потрібно аналізувати й досліджувати цю проблему задля створення єдиного загальноприйнятого підходу до вирішення конкретного економічного завдання [3].

Зрозуміло, що обов'язково потрібно проводити еколого-економічну оцінку майбутніх проектів задля зменшення ризиків екологічної нестабільності території та уникнення негативних економічних наслідків,

спричинених значно нижчим, порівняно з прогнозованим, рівнем ефективності.

Список використаних джерел

1. Про оцінку впливу на довкілля: Закон України від 18 грудня 2017 р. № 2059-VIII. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2059-19>. (дата звернення: 10.2021).
2. Грабинський І.М. Сучасні економічні системи: навч. посібник. Львів: Інтереко, 1997. 176 с.
3. Дорош Й. М., Дорош О. С. Формування обмежень та обтяжень у землекористуванні: навч. посіб. Херсон: Вид-во Грінь Д. С., 2017. 649 с. ISBN 978-966-930-231-1
4. Еколого-економічні аспекти раціонального природокористування (2018): веб-сайт. URL: http://lubbook.org/book_572_glava_4_Lek%D1%81%D1%96ja_4_Ekologo-ekonom%D1%96ch.html (дата звернення: 10.2021).
5. Новаковська І.О. Економіка землекористування: навч. посіб. Київ: Аграр. наука, 2018. 400 с.

Чиж О.М.

магістр 1 року навчання 2 група

*Національний університет біоресурсів і природокористування України
м.Київ, Україна*

ФОРМУВАННЯ РАЦІОНАЛЬНОГО ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ МІСТ НА ОСНОВІ ІНВЕНТАРИЗАЦІЇ ЗЕМЕЛЬ

Інвентаризація земель населених пунктів – один із методів отримання інформації для ведення державного земельного кадастру. Внаслідок сучасних економічних змін в нашій країні, значних змін організаційно-правових, організаційно-територіальних формах землекористування та формах власності на землю, виникає необхідність подальшого розвитку ефективних форм і методів управління землекористуванням, регулювання земельних відносин з урахуванням допущених помилок з метою вирішення існуючих проблем. У цьому контексті актуальним є проведення інвентаризації землекористування.

Метою інвентаризації земель є періодична перевірка фактичної наявності, стану та умов використання земель і відображення наявних змін на планово-картографічних матеріалах. На основі отриманих інвентаризаційних матеріалів відбувається багатоплановий процес перерозподілу земель, включаючи передачу земель у приватну і